

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zenden men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm. adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES. Telefoon No. 2424.

Abonnement: 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per lijn. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: De betekenis van 't kerkelijk belijden voor het wijsgeurig denken. II. — Gedicht: Aeh, open gij de oogen, Heer! — Uit de Schrift: „Heilig” hooren lozen, Jesaja 23:18. — Kerkelijk leven: Gods belofte bindt den gedoopte zelf niet! Wie zijn „geestig”? Samenspreking, Comité generaal inzake..... openbare samenspreking. Het „geval-eend, Schilder”. Het linnen op twee gedachten. De zomer is voorbij..... — Uit het pol. en soc. leven: De tyrannie verdrijven, IV. — Vakwetenschap en praktijk: Ons kerkgebouw, II. — Opvoeding en onderwijs: De laatste schooldag, II. — Groninger brieven. — Stemmen uit onze kerken. — Korte berichten. — Kerknieuws.

ONZE MEDEWERKERS.

Onze lijst van medewerkers is aangevuld. Nog meer namen zullen volgen; maar er is eerst eenige correspondentie noodig. Van degenen, die vóór den oorlog aan ons blad medewerkten, zijn allen, die zich hebben vrijgemaakt van de zonden der laatste synodes, zonder verdere onderhandeling beschouwd medewerker te willen blijven. Met geen hunner heeft ons blad eenig conflict gehad; mocht afwijkende zienswijze op bepaalde punten, waarin het blad een eigen meening wil propageeren of reeds heeft gepropageerd, aan het licht treden, dan kan dit worden behandeld. Onzerzijds scheen deze regeling eisch van goede trouw.

REDACTIE EN UITGEVERSTER.

HOOFDARTIKEL

De betekenis van 't kerkelijk belijden voor het wijsgeurig denken.

2.

Het zal nu duidelijk zijn, dat ik me met de opvattingen van Prof. Dooyeweerd — aangenomen, dat de secretaris me daarvan een getrouw beeld gaf — onmogelijk vereenigen kan. Prof. D. wil er niet van weten, dat kerkelijke organen bevoegd zouden zijn een bindend oordeel uit te spreken over de voorwetenschappelijke grondslagen o.a. van de wijsbegeerte. Ik daarentegen wil met hand en tand die bevoegdheid der kerk vasthouden en verdedigen. Aan de kerk zijn de woorden des levens toevertrouwd, ze heeft dus het getuigenis van Jezus Christus te verkondigen en te handhaven ook t.a.v. de wijsbegeerte. Zij heeft het Woord te belijden, en ze moet dat doen met gezag. Daarom is haar belijdenis bindend ook t.a.v. de voorwetenschappelijke grondslagen van het wijsgeurig denken. Het Woord is toch immers bindend, en alle wijsbegeerte is toch religieus bepaald? Ik wil er niet van weten, dat de kerkelijke belijdenis slechts bindende macht zou hebben binnen de kerk, en niet daarbuiten. Niet b.v. op het terrein van vakwetenschap en wijsbegeerte. Want de grondslagen van heel het leven zijn religieus bepaald; de prolegomena¹⁰⁾ — in den zin dien we hier aan dat woord hechten — de prolegomena zijn altijd geloofskwesties; en daarom raken die prolegomena altijd de kerk als verkondigster van goede boodschap, als moeder der geloovigen, die waakt voor hun zielen. Ze heeft hier te belijden, en die belijdenis bindt uitteraard. Daarom wil ik er niet van weten, dat de kerk niet het recht zou hebben hier een bindend oordeel te spreken.

Doch van iets anders wil ik ook niet weten: dat de kerk, wanneer ze belijdenis zegt te doen en wanneer ze die bindend oplegt aan al haar leden, en wanneer ze die leden dus bindt op het terrein van vakwetenschap en wijsbegeerte in de prolegomena, — dat die kerk haar grens zou overschrijden, door te „belijden”

waar God niet spreekt en door te „binden”, waar Hij zijn touwen niet om ons werpt.

M.a.w. de belijdenis der kerk is altijd en overal bindend, zoolang het is belijden van het Woord en binden met het Woord. Waar de kerk evenwel die grens vergeet en dus in den trant der scholastiek een gesloten theologische constructie vanuit de verborgen dingen formuleeren en als uitspraak des geloofs bindend opleggen gaat, waar ze haar eigen denkinhouden uitgeeft voor spreekinhouden Gods, en dus zichzelf en haar woorden meer macht toekent dan den Woorden Gods, daar binden haar uitspraken niemand en nergens en geen moment. Ze binden dan niet in de wijsgeerige prolegomena en evenmin in de prediking of bij den doopvont. Als de kerk dan toch een binding oplegt en met macht handhaaft, dan slaat ze de geloofsgemeenschap stuk, en tast ze daarmee automatisch aan alle samenlevingsverbanden die op dien grondslag zijn gelegd. De grens voor de kerk ligt niet hier, dat ze niets te zeggen heeft over de voorwetenschappelijke grondslagen hier bedoeld, die men dan maar haastig tot „niet-kerkelijke” zaken stempelt; want ze heeft altijd het Woord te belijden, en dus met het gezag van Christus af te kondigen zijn evangelie en zijn wet als grondslagen, en als het moet die ook met de tucht te handhaven. Door deze tucht houdt ze de kerk gezond, en bewijst ze een evangelischen verlossingsdienst aan elke vereeniging op confessioneelen grondslag.

Indien dus de formuleetjes der laatste jaren, inclusief het gemaskerde van 1946, werkelijk belijdenis zijn, en de banvonnissen metterdaad naar den wil van Christus zijn, dan heeft de synode der Gereformeerde kerken ook de V.C.W. een grooten dienst bewezen, door de grondslagen veilig te stellen. Is echter die synode gekomen en voortgegaan op den weg der hiërarchische scholastiek, dan heeft ze daarmee de geloofsgemeenschap verwoest en zoo ook automatisch de V.C.W. in haar vooronderstellingen en in haar grondslag aangetast.

Doch als men dan ook tengevolge van kerkelijke besluiten moeilijkheden ziet komen voor een vereeniging als deze, dan moet men geen oplossing zoeken in den trant van Prof. D., door te zeggen, dat kerkelijke besluiten niet bindend zijn t.a.v. niet-kerkelijke zaken als wijsgeerige prolegomena, doch zoo, dat men handhaaft: kerkelijke belijdenissen zijn bindend altijd en overal, ook in de V.C.W.; kerkelijke scholastiek daarentegen is nooit bindend, hier niet en evenmin in de kerk zelf. Zegt Prof. D., dat een fout door kerkelijke organen t.a.v. de kerkelijke belijdenis begaan, hem niet belet op ander dan kerkelijk terrein den ouden koers te blijven volgen, dan heb ik ook daartegen bezwaar. Omdat hij ditmaal te weinig zegt. Hij had moeten zeggen: die fouten beletten ons nergens den ouden koers te blijven volgen, ook niet in de kerk. Spreekt ze uit boven of spreekt ze in tegen het Woord, dan binden die uitspraken nergens, ook niet binnen de kerk.

M.i. worden de opvattingen van Prof. D. pas begrijpelijk uit de kerkelijke situatie. Hij als één van de prominente figuren uit dezen kring zou zich, dunkt me, nooit hebben laten verleiden tot een dergelijke nantasting van art. 2 der statuten, als daar niet de kerkelijke crisis was geweest. Prof. D. ziet nu de V.C.W. in gevaar komen, door de fatale kerkelijke besluiten. Hij ziet in dat de samenwerking hier bedreigd wordt nu het samenwonen in de kerk is verstoord. Nu zoekt hij een uitweg, en meent die hierin gevonden te hebben, dat hij poncort: de kerkelijke belijdenis bindt me hier niet, dus ook niet een fout in dat kerkelijk belijden. Daarop wil ik antwoorden: het kerkelijk belijden bindt u overal, ook hier; fouten in het kerkelijk belijden binden u, noch iemand anders; fouten binden nergens, hier niet, ook in de kerk niet.

ACH, OPEN GIJ DE OOGEN, HEER!

*Ach, open Gij de oogen, Heer,
van hen, die menschenkind'ren leiden
als blinden door de barre tijden,
en breng hen nog tot wederkeer.*

*Spreek hun Uw woord van groote trouw
en wil de stugge geesten breken,
die van het recht zijn afgeweken
en hinderen Uw eenheidsbouw.*

*Doorboor de ooren van het kind,
dat zich verhardend blijft in zonden,
en vul de hongerige monden
die roepen naar Uw rechtsbeleid.*

*Richt allen tot Uw heilig woord,
opdat zij zelfontdekkend leeren
zich elken dag opnieuw bekeeren
en satan's drijven wordt verstoord.*

*Wees het verstrooide volk nabij,
en laat het toch niet anders vragen
dan om Uw fakkel voort te dragen.
Bescherm het en heb medelij.*

*Neig nog de harde harten, Heer,
tot waarheid aan dien grooten Koning,
die nederigen schonk een woning
en vrijheid gaf tot wederkeer.*

J. L. J.

U mag zich ook in de kerk daaraan niet binden, U had zich moeten vrijmaken. U had daarmee de kerk bewaard, U had automatisch daarmee ook den grondslag der V.C.W. gered. Maar nu komt U met een oplossing, waarbij U de leer der kerk en de binding daaraan beperkt tot de kerk zelf, daarmee de wijsbegeerte onttrekkend aan het gezag der belijdenis, en daarmee deze gansche vereeniging saeculariseerend; een oplossing, waarbij U tevens de dwaalleer der kerk binnen de kerk zelf bindend verklaart, daarmee ook de kerk onttrekkend aan het gezag der belijdenis, en daarmee de kerk saeculariseerend. Uw oplossing is funest voor kerk en vereeniging beide. De eenige oplossing was, dat U zich in de kerk had vrijgemaakt, en daartoe anderen had opgewekt; U had dan vanzelf den grondslag der vereeniging gehandhaafd en daarmee de vereeniging zelf gered.

Eigenlijk ben ik nu al volop bezig met de concrete situatie der kerk, die een heel concreet effect gaat krijgen voor deze vereeniging. Ik mag dat nog even uitwerken?

Slechts enkele maanden na de oprichting van deze vereeniging kwam de onweersbui opzetten, die als ze zich ontladen ging, ook dit verband zou treffen. Dat was van stonde aan duidelijk. Ieder van onze leden zat sinds den zomer van '36 in de verdachtenbank. 'k Betwijfel alleen of ieder zich dat voldoende bewust is geweest. 't Gevaar van '36 zat toch niet hierin, dat de synode, toen ze tot een kerkelijk onderzoek van de dusgenaamde „leergeschillen” besloot, daaronder ook opnam een aantal punten, waarover de wijsbegeerte der wetsidee onderzoekingen publiceerde — dus themata als: „hart en ziel”, „anhypostasos”¹¹⁾ en „gemeene gratie”. Want niemand kan ontkennen, dat al de genoemde kwesties de kerk moeten interesseeren, juist omdat zij pilaar en vastigheid der waarheid is. Sommigen hebben blijkbaar wel gemeend, dat het gevaarlijke voor ons hierin bestond, dat de kerk zich bemoeide met „onze” themata; doch toen de uitspraken van '42 nogal bleken „mee te vallen”, achtten ze ook aanstonds het gevaar bezworen. Doch